

ACC. N:R M.10728:1-3.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Jonsson
 Härad: Frösta Adress: Aspinge
 Socken: Ö. Aspinge Berättat av: ~
 Uppteckningsår: 1948 Född år 1881 i Aspinge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sten- och jordkällare. s. 1-3. Lu F 64.

Sten och jordkällare.

Jordkällare har här funnits, och är ännu präbör. Di har huvudsakligen varit till förvaring av potatis. Men om semonaren förvarades även mjölk o dylikt. De fris i regel aldrig i sådana källare, då skulle de vara stränga vintrar. Om semonaren var lös bra, då var där kallt.

Di grävdes mest sådana källare på en hälla, i regel vid ett gärd. Dets för där skulle vara lynt, dets för så var gångstigen åt sinen, där gick inte ut i åkern. Di som ena endast som präbör di var på skiftet var som helst. Di som var hemma vid ann ju till annat också om semonaren.

Här finns en sådan bo som har då varit i all min tid, och är i bruk ännu. Där är på ammsets ägor. Den är utmed vägen som går till kyrkan. fjärkes trädet. Ingången till boen är in till vägkanten. Alla sådana källare liknar jordhögar. Stora gräs kullar. Den boen kallas prästakonnens präbör.

Ingången till alla är lika, där två grova trä vid var sida, ett ovan för. Så är där lagt en mur av sten, på di som är bäst så är muren så lång som källaren är. Så är där grävt något ner i jorden.

På prästabi är muren fram igenom. Så är där bara lagda trä över till tak, från ena sidan till andra. Sen jord, och gräs torvet.

LWF 64.

Idällaren fick då gräva något ner, eller fick då höja sidorna med jord, om
di inte lade mur i hela källaren. Den fick ju vara så pass hög så en inte
så lång person kunde gå där. En bo som bara grävdes i jorden och kupa-
des upp vid sidorna blev inte hållbar. Dels kunde råttor helt undergräva
men de hände även att den sjönk i höj.

En sådan jordbo kunde vem som helst göra, men om den skulle läggas
riktigt med stenmur, så fick de män som var van vid sådant. De har här
alltid varit händiga pios. Utan, golvet skulle vara slätt, tilljuktackad, stenarna
läggs tätt i muren, då blev den också hållbar.

Taket blev med åren mycket gräsbeväret, så hela boen likna en kulle.
Här finns ännu rester efter gamla krydstuer, matställen. De var här ju
i var by på 1800 talet. I Satsrup där synes de har varit en riktig gammeldags
krydstua. Där är väggarna murade som på listan på listan di är kravade
på varandra att varje sten skjuter fram en bit. De är ett riktigt vald.
Sen är där jord och gränsvär över både tak, och sidorna utvändigt. Busksnär
går över baksidan. Sådana källare har då inte byggts på 1900 talet.
Idällarna, eller pårebo var i regel endast några alnar lång, kanske fyra
alnar bred, bestuerna var ju större, och högre.

ACC. N:R M.10728:3.

3

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fähus. De vet jag aldrig här funnits. Där kunde inte var djur i en jerdka.
Gamla har talat om de di tjäna som fårsajunga, och hade en stor flock får.
Di var lång ästad och vakta. Di byggde hydder. I en härna på fästaden,
där som två stengärde stötte samman stapla di upp stenar vid en sida till
så täckte di med lövrusker. Där drev di in fåren när di behövde skydd.
Här har ju funnits gamla stenhus, men inte så att de helt var av sten.
Jag har ju hört berättas om jerdkular, men ingen nu levande gem vet de.
Jag har ju sett gamla fähus, som korpare hade. De var ju stenvägga, koen var
i ena ändan på huset, och folket i andra. Väggarne var så låga att koen nått och
jämt stod, men där var jätte öier, och halmtak.